

KIÁLTVÁNY A GYERMEKEKÉRT

A kiáltvány szót *Veczko József: A gyermekvédelem pszichológiai és pedagógiai alapjai* című könyvének Bevezetőjében használja — indokoltan. Hiszen — mint írja — jelenleg már a gyerekek és ifjak mintegy 25—30 %/o-a van közvetlen veszélyben társadalmunkban!

A gyermek- és ifjúságvédelem tehát óriási gondná nőtt napjainkban, nem kerülheti meg egyetlen pedagógus sem, de jó lenne, ha megismerné jelenségeit, tudnivalóit minél több szülő és ifjúsági vezető is. Ebben nagy segítségére lehet a kitűnő szakember új könyve, amely a Tankönyvkiadónál látott napvilágot —, s a Népjóléti Minisztérium anyagi támogatásával jelenhetett meg.

Bizton állítom: ma Veczko József új könyve a legteljesebb és legkorszerűbb gyermekvédelmi munka, amely nemcsak feldolgozza és közvetíti a szakirodalom — és szakmai tevékenység — legjobb eredményeit, hanem újdonságokkal is szolgál — mind szemléletében, látókörében, mind adataiban és rendszerezésében.

A szerző ugyanis *történeti távolatokból* közelíti meg a kérdést: a jelenlegi problémák kialakulását és kezelési lehetőségeit. Okos elemzéssel kimutatja a társadalom működési zavarainak és a gyermekvédelmi problémák sokasodásának összefüggéseit — a régmúlttól napjainkig. Mégsem válik e történeti összefoglaló unalmas és távoli használhatatlan tudásanyaggyá, hiszen a múlt jelenségeinek feltárása elősegíti jelenünk pontosabb, tágabb látókörű szemléletét.

A második fejezet a gyermekvédelem és *intézményrendszere jelenlegi* formáit taglalja, olyan alapfogalmakat világítva meg, mint a veszélyeztetés, a pszichés sérülések, a hátrányos helyzet stb. A gyermekvédelmi intézmények ismertetésekor a szerző kitér az *egyéb* gyermekvédő tevékenységeire, az óvodai, iskolai gyermekvédelem tárgyalása során a *megelőző, segítő*, pedagógiai-pszichológiai hatásokat helyezi középpontba.

Roppant érdekes a könyv harmadik fejezete, amelyben a *szocio-kulturális ártalmakról*, a gyermek- és ifjúkori személyiségzavarok összefüggéseiről szól a szerző. Bátran „vet be” olyan már ismert, mégis még kevésbé használt fogalmakat, mint az „életminőség-romlás”, „az értékrendbeli okok”, „a válási krízis”, sőt, a „szegénység hatása” a gyermeki fejlődés-zavarokban.

Miután szemügyre vette a veszélyeztetettség *eredőit*, részletesen szól az olyan jelekről, *tünetekről*, amelyek azt jelzik: a veszélyek immár károsodást okoztak. Ilyen — többek kö-

zött — az extrém fáradtság, az agresszivitás, a hazudozás, a gyermekkori lopás; a csavargás, különféle pszichoszomatikus zavarok.

Kár, hogy meglehetősen kevés idő és hely marad a pszichoszociális eredetű személyiségzavarok *korrigáló nevelésének* vázlatára, noha nem feledhetjük, hogy a szerző sok más helyütt is utal a kezelési, megoldási alkalmakra, módszerekre.

Az érdeklődő olvasó mindenképpen azzal az érzéssel teszi le a könyvet: érdemes volt elolvasni, rengeteget tanultunk belőle. S noha a könyv címe nem éppen vonzó és érdekesítő, tartalma, sugárzó elkötelezettsége és ügyszere-tete áttör a szakmai szigorúság nehézségein. Vagyis a könyv hangneme, stílusa egyáltalán nagyon is közérthető, világos, olvashányos.

Tankönyvkiadó, Bp., 1990., 316. lap, 98 Ft.

KARLOVITZ JÁNOS

BEKE GYÖRGY:

RÉGI ERDÉLYI SKOLÁK

„Mondd az iskoládat, s megmondom, ki vagy! A jó iskola nem mossa el az egyéniségeket, hanem éppenséggel kibontakoztatja őket, miközben rájuk nyomja a maga sajátos közösségi jegyeit” — kezdi könyvét Beke György, kit Pomogáts Béla a „Jelenidő az erdélyi magyar irodalomban” című kötetében (Magvető, 1987) így mutat be: „A nemzetiségi önismeret egyik legfontosabb műhelye Beke György szociográfiai és riporteri munkája nyomán jött létre, a „magunk keresése” jelszava is tőle származik. Népszerű riportkönyvei alapozták meg a romániai magyarság mai életének és törekvéseinek hiteles ismeretét... Egy történelmi és kulturális közösség: a romániai magyar nemzetiség sorsa, fennmaradása és boldogulása foglalkoztatja, ezért mutatja be rendre ennek a nemzetiségnek a gondjait és törekvéseit. Olyan nemzetiségpolitikai feladatokról beszél, mint az anyanyelvi oktatás fejlesztése, a nemzetiségi értelmiség képzése, a nemzeti hagyományok ápolása. Irodalmi riportjaiban nemcsak figyelmes szociográfus, hanem elkötelezett publicista, és az érzékeny írástudó is megszólal: ezek az éretnyek jelölik ki helyét az erdélyi magyar irodalom kiváló egyéniségei között.”

„Régi erdélyi skolák” című kötetében Beke György az oktatás több évszázados erdélyi történetét vizsgálja, párhuzamos vagy egybefüggő magyar, román, német törekvésekre figyelmeztet, legendás kollégiumok történetét és sorvadását mutatja be. Utinaplók, tanári és